

havia estat l'Escala, a l'Empordà”²⁰. De fet, a l'Escala, com ja s'ha esmentat anteriorment, la CNT i la FAI gaudien d'un ampli suport ja des dels anys vint, especialment en el sector pesquer, activitat econòmica majoritària a la vila. Aquestes organitzacions eren liderades per individus d'alta popularitat com Antoni Puig *Tonet*, Lluís Pujol *Muchu*, Ramon Ribes, Joan Fornés *Esparralló*, Josep Croses *Ravanisses* o Francesc Callol *Maurici*. La influència d'aquests sindicats acabà essent decisiva en el desenvolupament de la vida local durant la guerra.

A l'Escala, el Comitè Antifeixista, com ja hem comentat anteriorment, s'organitzà tot just encetada la guerra, el 20 de juliol del 1936. Inicialment s'instal·là al cafè de can Ramon Ribes, al carrer de la Torre, que ja havia estat el local social de l'Ateneu d'Art i Cultura i, anteriorment, del Centre Republicà Federal i de la Joventut Republicana. Més tard, després d'haver-ne expulsat les monges el 21 de juliol, es traslladà a aquest edifici, també situat al carrer de la Torre. Finalment, van acabar establint la seu definitiva a can Lladén, al Passeig Lluís Albert, on també fou traslladat l'ajuntament.

El Comitè es disposà de forma immediata a engegar l'acció revolucionària que exigia el seu ideari. Miquel Quintana, que marxaria al front amb el terç de Montserrat després de passar-se al bàndol rebel, valorava l'acció revolucionària d'aquells primers dies amb les paraules següents: *"Han passat moltes coses. Han tret les monges i la seva casa l'han convertit en Sindicat. Estem tastant el comunisme. Cada matí reparteixen "vales" per valor de 4 o 5 pessetes. El dissabte es va agafar molta anxova i el Sindicat se la va quedar, lo qual va ésser tan protestat que no ho han repetit. Han anat pels masos a buscar aviram i ho reparteixen al poble"*²¹.

Més enllà de les confiscacions ja comentades, el Comitè també va requisar béns immobles i objectes a propietaris forans o que no residien a l'Escala de forma permanent. Les més destacades foren: can Maranges, la casa de Caterina Albert i la rectoria, al carrer d'Enric Serra; la casa d'en Puig Sureda, al carrer del mateix nom; la finca del Pedró, també propietat de la família Puig Sureda; can Fresneda, a la Punta; la casa de les germanes

Alech, a la Plaça de Església; la Fàbrica de l'Esperit, situada davant del Rec del Molí; Can Llobet, al Port d'en Perris; el Clos del Pastor, al Passeig Lluís Albert; la casa del doctor Pi, a la plaça Avi Xaxu; l'Hotel Empúries; la Casa Gran, a l'Olla; la casa d'en Pere Clavaguera Pericay, al carrer de Gràcia i la casa de Justa Donjó, al carrer del Port. Finalment, a Sant Martí d'Empúries es van requisar les cases Rubert, Delàs i Ventós²². Totes aquestes apropiacions van ser destinades a usos del comitè i a la logística que requerien les col·lectivitzacions dels diferents sectors econòmics que s'endegaren per assolir la transformació social que perseguïen els anarquistes.

Una altra iniciativa revolucionària fou la creació de sis col·lectivitats. Una primera, i potser la més important, va ser la Col·lectivitat de l'Edificació, que s'acordà el 21 de setembre del 1936. Estava formada pels oficis lligats al ram de la construcció (paletes, manobres, fusters, pintors, mestres d'aixa, etc.) i era dirigida per Rafel Torres, que socialitzà la seva pròpia empresa. Aquesta col·lectivitat també va crear una escola de Belles Arts, a l'edifici apropiat de ca les Monges, a càrrec de l'escultor Ramir Rocamora Bernat.

El mes d'agost del 1936 es va organitzar la Col·lectivitat Agrària. La seva creació comportà la col·lectivització de 17 masos amb un total d'unes 1.000 vessanes de terra. Aquests masos eren: Mas Casanova, Mas de la Fornaca, Mas Vilanera, Mas Els Recs, Mas Vicens, Mas Martí, Mas Pasqual, Mas Torreortes, Mas Feliu, Mas del Masover Nou, El Molí, Mas Torre Forçosa, Mas Can Junqueras, Mas Conques; Mas Pere Quintana, Mas Bassedas i el Mas Duaner. Nogensmenys, aquesta col·lectivitat no va néixer sense dificultats i disputes. Segons un reportatge que sobre l'Escala publicà el diari anarquista Solidaridad Obrera, hi va haver certa resistència a l'inici, però a la llarga van acabar acceptant i entenent els avantatges que oferia aquesta nova organització del sector agrari²³. Deia així:

"Se tuvo que batallar, en un principio, con el egoísmo proverbial en muchos campesinos. Las tierras fueron incautadas a los facciosos, pero arrendatarios de las masías hacían producir las tierras por medio de jornaleros, en tanto que ellos

²⁰ VILANOVA, MERCEDES, "Frederica Montseny", El País, 11-01-2001.

²¹ QUINTANA, MIQUEL, opus cit.

²² A l'AGGCE hi ha un bon recull dels documents sobre les diferents incautacions que s'efectuaren a l'Escala.

²³ Per a més informació sobre les col·lectivitzacions, vegeu VILA, MERCÈ, opus cit.